

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

פרשת בלק

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות שבת	לוח אור החיים
21:18	20:22	19:31*	י-ם
21:16	20:21	19:30	ת"א
21:19	20:24	19:33	חיפה
21:15	20:21	19:30	ב"ש

* לנחמדים 40 דק': 19:11

ישראל עושה חיל

ניצוצות הקדושה נופלים מחדש ומתפזרים בכל העולם, ולצורך כך נועדה הגלות של ישראל בכל קצוי תבל, שיוכלו לתקן את ניצוצות הקדושה, וללקט את הניצוצות אשר התפזרו.

ואפשר לעשות זאת בשתי בחינות, האחת בעסק התורה כמו שראינו, שזה מתקן עצום, וכמובן הכל כפי ערך הלימוד ולימודו, בשקידה בהתמדה בשמחה, אך כאשר לא עוסקים בתורה מה שמברר הוא הצער והעינוי והשעבוד, וכמו שראינו במצרים את שתי בחינות אלו, שבט לוי שעסק בתורה תיקנו על ידי לימודם, ואילו שאר השבטים שלא עסקו בתורה עסקו בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, וכך הם תיקנו את הניצוצות, כמובן אלו ואלו לא ראו מה עושים מעשיהם, לימודם או שעבודם, אלא פשוט חיו את החיים כל אחד כפי מה שנודמן לו או כפי מה שבחר, אך מבלי לשים לב העולם צעד והגיע לתיקון ארץ מצרים והיציאה ממנה, עד שעם ישראל השאירו אותה ריקה מבלי ניצוצות קדושה, ובזה הסתיימה תקופת הזוהר של מצרים.

אולם מאז יצאו ישראל לעוד גלויות, ובכל העולם, אך הכל מתוך אותה מטרה, עד עתה שאנו נמצאים בסוף הגלות האחרונה היא גלות ישמעאל ואדום, שתי האומות השולטות ברוב העולם, וישראל היו תחת ידם, פעמים לשבט ופעמים לחדש, והיה נראה שהכל לפי השליט שעלה אם של חסד ורחמים, או זד עריץ, אבל האמת היא שהכל לפי צורך התיקון שהיה דרוש באותו הזמן, וזו גזירת הגלות שקיבלו על עצמם עם ישראל עד בוא הגואל, שהיא בעצם גזירת התיקון של העולם על ידי הגלות שלנו. ובזה אדרבה אנו כאמור מוציאים מן האויב את הקדושה המחיה אותו והוא נשאר פגר מת ונופל משלטונו.

ובדרך זה מבאר עוד אור החיים הקדוש את הפסוק (במדבר כ"ד י"ח) וְהָיָה אֲדָוָה וְהָיָה יִרְשָׁה וְהָיָה שְׂעִיר אִיבִיו וְיִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. וז"ל: אויביו, פירוש אדום ושעיר ואומרו ירשה, פירוש שלא תבנה עוד, ולא תהיה להם תקומה כשאר האומות שיחיו מהם כאמור, ונתן טעם לפי שהם אויבי ישראל, דכתיב (תהלים קל"ז ז') זכור ה' לבני אדום וגו', לזה מכתם יתירה על כל בני שת. וישראל עושה חיל - פירוש באמצעות איבוד אדום, ושאר בני שת יעשו ישראל חיל, פירוש אשר בלע ס"מ ושאר העמים יוציאו בולעו מפיו, ולפי שניצוצי הקדושה הם מלוכלכים, כשהם תוך הקליפה, וכשהם מתבררים ויוצאים ממנה הם נתקנים, לזה אמר עושה חיל לשון תיקון, לחיל אשר היה בלוע בהם. עכ"ל.

נמצא שאדרבה הגלות היא סיבת התיקון ועילוי העולם כולו, ומציאותם של ישראל בצרה ובשביה מתקנת הגם שאיננו רואים דבר וחצי דבר, כך היא האמת וזו התכלית והמטרה, וכך ישראל מתקן עולמו, ולעתיד לבוא יראו שבגלותם ובצרתם איבדו את אומות העולם ולא השאירו להם שריד, וזו נחמה גדולה לכל מה שאנו עוברים, ובפרט בתקופה האחרונה, ומי יודע אם לא אותם אחינו בני ישראל הנמצאים בצרה ובשביה, בזה הם מכלים את כוחותיהם האחרונים של האויב, ובזכות כך ישראל עושה חיל.

אחים יקרים, פסוק זה אינו בקשה אלא בהטחה ומציאות אותה אנו עוברים בכל יום, ישראל עושה חיל, מתקנים את העולם, בואו ונבחר בדרך התורה ונחיש את תיקון העולם כולו, ואז נראה עין בעין בשוב ה' ציון, וה' ישיב את שבותנו ויאמר די לצרותינו, ישראל ישכון לבטח, וישראל עושה חיל. אכ"ר.

בפרשתנו אנו קוראים על משליו של בלעם הרשע, שהיו בעצם צריכים להיות מכוונים לקלל את ישראל אלא שבמקום כך משל משלים בשבחם של ישראל, ואולם משלו האחרון כולו נבואות על כל העמים וגם על עם ישראל מה יהיה מצבם לעתיד לבוא, וכמו שאומר בלעם לבלק לאחר שזה האחרון מגרשו מעל פניו, וְעַתָּה הֲנִי הוֹלֵךְ לְעִמִּי, לָקֵה אִי־עֶפְדָּךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים (במדבר כ"ד י"ד), ואמנם מתוך דברי בלעם אנו לומדים על הנהגת הבורא יתברך עם עמו ועם כל העולם כולו, ודוקא כיום שאנו נמצאים באותה תקופה הנקראת אחרית הימים, ואחר שקצת מן הדברים הולכים ומתגשמים לעינינו, יכולים אנו לומר את דברינו בס"ד.

הנה מאז ומתמיד העולם היה גועש ורועש, מלחמות איש באחיו, קראו לזה רדיפת צדק, או מלחמת קודש להעמדת הדת על תילה, כל דת וענינה, בתקופות מאוחרות יותר זה כבר נקרא אימפריאליזם, דהיינו כבישת ארצות והרחבת האימפריה, בתוך כל אותם מלחמות עם ישראל היו מוקד ומרכז לרבים מהם, כל האומות רצו לכבוש את אותה ארץ קטנטנה, והדתות הגדולות איוו להקים בה את משכנם וליסד בה את דתם.

כל זה כמובן כך נראה בעיני הבריות והאומות, אבל אנו עם ישראל יודעים שהאמת היא משהו אחר ויש מנהל לעולם, והוא עושה ומעשה לכל המעשים, ולכולם תכלית שונה מזו של האומות, ועל כך נדבר במאמרנו בס"ד מתוך תורתו הקדושה והנפלאה של רבנו חיים בן עטר זצוק"ל, שהשבוץ יחול יום פטירתו, בספרו אור החיים הקדוש על פרשתנו.

בלעם הרשע במשלו האחרון שנאמר על אחרית הימים כאמור, נושא משל בתוך משל ואומר (במדבר כ"ד כ"ג) וַיֵּשְׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אוֹי מִי יִקְהֶה מִשְׁמִי אֵל, ומפרש אור החיים הקדוש וז"ל: ונראה לפרש הכתוב על פי הקדמה מדברי הזוהר (ח"ב קנז), כי סיבת גלויות ישראל הוא לברר ניצוצות הקדושה, אשר שם נתונים ביושב הארץ ההיא, והוא מה שרמזו בפסוק עת אשר שלט האדם באדם לרע לו (קהלת ח' ט'), פירוש לרע לו, לשולט, כי יתברר ממנו חלק הטוב, ויגמר בו חלק הרע, שיש בשכנגדו בנשלט וכבר הקדמנו פעמים רבות, כי בהפרד חלק הטוב מהאדם, זה הוא כלינו, כי הוא דבר המעמיד והמחיה, כי בחינת הרע מת תקרא. ומעתה יכוין הכתוב על זה הדרך לפי שקדם והזכיר שְׂבָתָה אשור, הודיעה רוח הקודש מעשה שְׂבָתָה עם קדושו שהם גולים בארצות, ואמר אוי לאומות משומו אל, פירוש האוי יסובב להם שימת אלה בתוכם, כי כל מקום ישים ה' ישראל שמה הם מוציאים מהם כל ניצוצי הקדושה, המעמידים והמחיה אותם, והוא מאמר עצמו עת אשר שלט וגו' לרע לו של השולט. עכ"ל. ונבאר דבריו הקדושים בס"ד.

כידוע תכלית הבריאה היא עם ישראל, ואומות העולם נועדו לשמור ולשרת את אותה התכלית, עם ישראל בחינת הפרי ואומות העולם בבחינת הקליפה השומרת על הפרי, ואמנם תכלית ישראל בעולם היא ללמוד את התורה ולקיים מצוותיה ועל ידי כך לברר את ניצוצות קדושה הנמצאים בכל העולם, ועל ידי לימוד התורה וקיום מצוותיה אנו מתקנים אותם ומעלים אותם אל שורשם העליון, ורק כך העולם מתקדם וצועד לקראת תיקונו, שהוא הכנת העולם להשראת הבורא יתברך בעולמו, אך כאשר עוברים על התורה זה קלקול העולם ודחית השכינה מן העולם שהיא דחית תיקונו, ואדרבה

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

מחזור לוח ב"ס
מסמך וידיעו
לכתיב נוסח וידיעות
077-3223555

להצלחת חן אמיניאן בת רחל בכל, ולהצלחת כלל ישראל הנמצאים בכל מקום ואחר, הישמרו ויצילם מכל

הליכות וזהלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הליכות לשבת (מלאכת חורש, איסורי דרבנן)

משחקי קרקע

כג. אמרו רבותינו (עירובין ק"ד). נשים המשחקות באגוזים ותפוחים, שמגלגלות אותם בקרקע עד שמכים אחד בשני, אסור שמא יבואו להשוות גומות. וכן פסק הרמב"ם (פכ"א משבת ה"ג), וכן פסקו הטו"ש"ע (סי' של"ח סעי' ה'): אין שוחקים באגוזים ולא בתפוחים וכיוצא בהן, משום אשווי גומות. ע"כ. והיינו שחוששים שמא ישוו את הקרקע להכין דרך לאגוז או לתפוח (משנ"ב ס"ק י"ט). [אבל לא שבדרך הליכתו ישוו גומות שהוא דבר שאינו מתכוין ומותר, ואמנם בפירוש רבנו חננאל כתב הטעם וז"ל: וכיון שמשחקות ומושכות התפוחים בארץ, גזירה שמא כשהן מושכות התפוחים אצלן יש נקב בקרקע ומתמלא. ע"כ. ואולי שסובר שהגמרא מדברת לדעת ר' יהודה שדבר שאינו מתכוין אסור, וצ"ע]. וכתבו התוספות (עירובין ק"ד, ד"ה הכי גריס) שאין למחות בנשים ותינוקות המשחקות שמוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין (שבת קמח ע"ב), והביא דבריהם הב"י, וכתב שכן כתוב בסמ"ג (לאוין סה כב ע"ב) ובהגהות מיימוניות פרק כ"א (דפוס קושטא ה"ג) בשם ספר המצות. [ואולם מדברי הגמרא שכתבה הדין בנשים וכן העתיק הרמב"ם, משמע שבאו להשמיע לנשים שלא יעשו כן, ואולם הטור והשו"ע שינו מלשון הגמרא והרמב"ם וכתבו אין שוחקים, ולא דוקא לנשים, וכנראה מפני דברי התוס' שכתבו לא למחות בנשים, ומשמע שלא לומר להם כלל, שהרי הטעם הוא שעדיף שיהיו שוגגות ולא מזידות].

על גבי מחצלת או שלחן

כד. כתב הבית יוסף (סי' של"ח) בשם רבנו ירוחם (נתיב י"ב חלק ז', דף ע"ו). שלדברי הפוסקים כעולא [שסובר שיש איסור השמעת קול אפילו שאינו קול שיר], אסור לשחוק באגוזים אפילו על גבי מחצלת [שאע"פ שאין בזה איסור השואת גומות, מ"מ יש איסור השמעת קול]. ולדברי הפוסקים כרבה [שסובר שיש איסור השמעת קול דוקא בקול שיר] מותר על גבי מחצלת, שאין בזה איסור השואת גומות. וכן פסק הרמ"א בהגה וז"ל: ודוקא על גבי קרקע, אבל על גבי שלחן מותר, דליכא למגזר שם משום גומות. ע"כ. ולכאורה לפי מה שדימה זאת הב"י לדברי הרמב"ם שמתיר לכבד קרקע מרוצף ואינו גוזר משום אינו מרוצף, א"כ היה לו להרמ"א להחמיר בזה, שהרי הוא פסק בסי' של"ז סעי' ב' כדברי האוסרים אפילו במרוצף שגזירים משום אינו מרוצף. וכבר נתקשה בזה הרמ"א (פ"ק ז') על הרמ"א, ותרץ שאין לדמות גזירות חכמים זו לזו, אולם מדברי הב"י בדעת הרמב"ם מבואר שדימה הגזירות זו לזו, ואולם נראה שהרמ"א מבין שרבנו ירוחם התיר לכל הדעות, והוא לא למד מדין כבוד, אלא כך היתה גירסתו ברמב"ם. ועיין עוד באליה רבה (פ"ק ו') שתירץ קושיתו הראשונה של הרמ"א מסי' שכ"ד (סעי' ט"ו), אבל הקושיא מסי' של"ז לא תירץ. ואע"פ שהרמ"א כתב להתיר בשלחן, הוא הדין על גבי מחצלת או בגדים. [שכן מבואר בדברי רבנו ירוחם, וכן כתבו האחרונים (כמבואר במשנ"ב ס"ק כ'), ונראה לי שנקט הרמ"א בשלחן מפני המשך דבריו שהביא מהשלטי גבורים שמותר לשחק בעצמות על השלחן, ושם החידוש הוא בשלחן למרות שהשלחן משמיע קול, לכן תפס גם כאן את השלחן, והוא הדין לשאר].

על גבי קרקע מרוצפת

כה. ואולם לגבי קרקע מרוצפת כתב המשנ"ב (פ"ק כ') שאסור, וכתב בשער הציון (אות כ"ג) שכן כתבו המחצית השקל והגר"ז [והמעין בדבריהם יראה שכל זה לפי מה שיישב המחצית השקל הקושיות של הרמ"א מסי' שכ"ד וסי' של"ז, אבל לפי מה שכתב הרמ"א עצמו, שאין לדמות גזירות חכמים זו לזו, כונתו ברורה שאע"פ שלענין אבוס ולטאטאות אסרנו בקרקע מרוצף, אין ללמוד מזה לענין משחק התפוחים והאגוזים, ומשמע שאף בקרקע מרוצף הוא מתיר במשחק], והוסיף שאף שבפרי מגדים מסתפק בזה [היינו מה שכתב במשכצות זהב (פ"ק ג') וז"ל: ובמרוצף "אפשר" להתיר, עיין סימן של"ז ומ"א אות ז', ע"כ], והיינו ממה שכתב בלשון אפשר, ובאמת שרוב חידושיי כותבם בלשון זוהפוסקים מתיחסים אליהם שכך דעתו, ועכ"פ נראה מדבריו שלמד מדברי הרמ"א כמו שכתבנו ולכן ציין אלין מלשון הרמ"א משמע כדבריהם. [ונלע"ד שכונתו ממה שכתב הרמ"א לשחק על השלחן, ואם כדברי הפרי מגדים היה לו לומר על קרקע מרוצפת, אולם כבר כתבנו שכתב כן מפני ההלכה הבאה שרצה להשמיענו לגבי משחק עצמות שמשמיע קול והשלטי גבורים הזכיר על השלחן ולכן נקט כן, אבל הוא הדין למחצלת ובגדים שעל הקרקע, ולכאורה מה ההבדל ביניהם לבין רצוף שעל הקרקע, ומדברי הב"י שדימה זאת לדברי הרמב"ם שהתיר ריצוף בודאי שאין הבדל, וא"כ אף לפי שיטתם יהיה מותר. וצ"ע]. וכל זה לפי האשכנזים, אבל לפי הספרדים מותר לשחק גם על קרקע מרוצפת. [ונלמד כן מדברי השו"ע בס"י של"ז סעי' ב', שאינו גוזרים משום קרקע שאינו מרוצף, וכ"ש כאן שהב"י כתב במפורש שלדעת הרמב"ם יהיה מותר. ודו"ק].

משחקי קרקע בזמנינו

כו. ומג' הלכות אלו נלמד הלכה למעשה לענין משחקי קרקע, כגון בגוואים (גרעיני המשמש) [באופן שאינם מוקצה ומותר לשחק בהם, דהיינו שהופרדו קודם השבת מהפרי ויחדם למשחק, שבצורה כזו מותר לילדים לדעת השו"ע (סי' של"ח סעי' מ"ה) שאוסר, א"כ לילדים בלבד מותר (כמבואר בשו"ת יח"ד ח"ב סי' נ"ה, ובשו"ת יבי"א ח"ז ס"ס ל"ט), ולדעת הרמ"א שמתיר (שם) מותר אף לגדולים], ובגולות [כנ"ל לדעת השו"ע לילדים ולדעת הרמ"א אף לגדולים], שלשחק בהם על הקרקע ממש לכל הדעות אסור, שמא יבוא להשוות גומות. ואם משחק על שלחן וכיו"ב מותר לכל הדעות, אך אם משחק על קרקע מרוצפת, יש אוסרים לדעת הרמ"א, ולדעת השו"ע מותר. ולהתנדנד בנדנדה העומדת על גבי חולות בשבת, כתב בספר דיני משחקים בשבת (עמ' רע"ט) שמותר, אע"פ שעל ידי שיוורד ועולה הוא עושה גומות בחולות או בחצץ, שכן החולות והחצץ הללו מיועדים לשימוש זה. [ונראה שכונתו למה שאמרו רבותינו (שבת נ', ביצה ה.) מכניס אדם מלוא קופתו עפר ועושה בו כל צרכו, ונפסק בשו"ע (סי' של"ח סעי' י"ז) ואולם מבואר בפוסקים שצריך להיות חול דק או עפר תיחוח שלא עושה גומא, או שנוטל חולות בהשוואה (כמבואר במשנ"ב סי' של"ח ס"ק קמ"ג, וסי' תצ"ח ס"ק פ"ט), וא"כ כאן שעושה גומה בחולות הללו מה מועיל. ולכאורה אפשר להתיר מצד שהוא דבר שאינו מתכוין, שיכולים להגביה רגליהם, ולא בהכרח יעשו בור או יכסוהו, וצ"ע].

halicot.olam.55@gmail.com או לכתובת - צפניה 47 ירושלים

שה' ישלח לו רפואה שלימה בכל אבריו וגידיו, ויזכה לאריכות ימים ושנים נעימים וטובים.